

„Allersmaborg” gerestaureerd

De „Allersmaborg”, gelegen even buiten het Noord-Groninger dorp Ezinge, is gerestaureerd. En de wijze waarop dit is gebeurd onder architectuur van ing. P. L. de Vrieze uit Groningen verdient veel lof. Het werk is uitgevoerd door het Aannemingsbedrijf Koning b.v., Stadskanaal. De borg is niet „verfraaid”, maar wel hersteld in de oude glorie. De „Allersmaborg” is een statige behuizing en die sfeer, die wat sobere Groninger degelijkheid, die is met veel zorg gehandhaafd.

In 1946 kocht de gemeente Ezinge de borg voor f 10.000. Hoofddoel van deze koop was het gebouw voor de ondergang te behoeden. Het Huis, zoals het er nu staat, dateert in hoofdzaak uit de achttiende eeuw. Alleen de zuidvleugel dateert uit de vijftiende eeuw. De laatste „Heer van Allersma” was jonkheer mr. R. M. A. de Marees van Swinderen, die in 1899 overleed als laatste van zijn geslacht.

Van oorsprong was de „Allersma” een voorname boerenhofstede. Van de familie Allersma, die haar naam gaf aan het goed was Duurt Allersma zijlrechter in Aduardzyl en rechter in Ezinge de eerste die in 1489 in de acten voorkomt. In de zeventiende eeuw werd de „Allersma” verbouwd tot een omgracht buitengoed met een fraaie tuin.

Na de dood van de laatste De Marees van Swinderen werd de borg achtereenvolgens bewoond door twee Ezinger notarissen en een landbouwer uit Garnwerd. Na de Tweede Wereldoorlog zag de toekomst voor de borg er weinig rooskleurig uit. Het gemeentebestuur van Ezinge wilde de borg restaureren, maar de financiële middelen daartoe ontbraken. Ruim een miljoen gulden heeft de restauratie van de borg nu gekost. De gebruikelijke vijftig procent kwam van het rijk, dertig procent van de gemeente en de rest, waartoe ook een deel van de inrichtingskosten behoort, is betaald door de provincie Groningen „omdat”, zoals cultuurgedeputeerde Halbe Kuipers zei „de „Allersmaborg” ook provinciaal van veel betekenis is!” Formeel is de borg nog eigendom van de gemeente, maar eind mei zal de overdracht plaats hebben aan het Ministerie van CRM, die de borg in erfpacht geeft aan de provincie Groningen en de provincie op haar beurt verhuurt de borg aan de weefster Annie Vriezen, die al in 1962 op „Allersma” kwam. Zij betrok toen het gebouwtje, rechts voor de borg, dat ten onrechte wel het schathuis genoemd wordt. Het originele schathuis (onderkomen voor het vee op het borgterrein in tijden van gevaar) stond echter links voor de borg. Het huidige gebouwtje is het voormalige notariskantoor. Ook dit

zal echter – als er geld voor komt – worden gerestaureerd en als woning geschikt worden gemaakt.

Annie Vriezen is al in 1964 op de borg zelf komen wonen, die ze in die jaren verwarmde met acht kolenkachels. Maar desondanks was het in koude winters op de „Allersmaborg” niet om uit te houden.

Annie Vriezen heeft het huis echter ondanks alle problemen liefdevol bewoond en het met zorg en liefde onderhouden. Het is mede om die reden een goede zaak, dat zij nu in de gerestaureerde borg kan blijven wonen en werken. Maar een andere – nog belangrijker – reden is, dat de „Allersmaborg” nu in tact blijft als woonhuis. De „Allersmaborg” is geen opvallend fraai gebouw. Het imponeert voornamelijk door de strenge eenvoud; alleen de hall met de schitterende eiken betimmering en de alliantiewapens De Marees-Gesseler laat iets zien van de oude glorie van de borg. Achter deze betimmering, die bij de restauratie schitterend is hersteld, ids een kraan met een tinnen waterbekken ingenieus ingebouwd. De keuken ligt op halve kelderhoogte en daarboven is een kostelijke opkamer met twee bedsteden en een mooie lage balkenzolder. Links achter biedt de „blauwe kamer” alle ruimte aan de kunstenares voor

Natuurmonumenten

haar grote weefgetouw, lange werktafels en kasten voor de vele materialen. De kamers en suite links vóór gebruikt Annie Vriezen als eet- en zitkamer, maar ook daar staat een weefgetouw. Rechts vóór de vergader-, zit- en leeskamer. Boven vindt men dan nog de grote zolder, een badkamer en drie slaapkamers, waarvan vooral de middelste – boven de hall – met de aparte raamversiering opvalt.

Het koets- en schuurgedeelte van de borg wordt kunstenaarsatelier en tentoonstellingsruimte, maar daarmee is de totale restauratie van de borg nog niet voltooid. Want de gracht, de mooie witte ophaalbrug en het borgterrein moeten nog onder handen worden genomen. Pas als ook het borgterrein is gerestaureerd zal de „Allersmaborg” de omlijsting hebben, die bij dit stijlvolle gebouw behoort. En Groningen zal dan weer een „pronkjewail” rijker zijn.

Toos Bartelds.

„Allersmaborg” (voorzijde) gerestaureerd

De hal van „Allersmaborg”

Foto's: P. L. de Vrieze

Deel van „Leuvenhorst” op de Veluwe Foto: Evert Boeve, Ankeveen

De Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten heeft in het afgelopen jaar 1952 ha aan haar bezit toegevoegd. Het aantal natuurmonumenten bedraagt thans 148 met een totaal oppervlakte van ruim 35.000 ha. De belangrijkste aanwinst in 1977 was het 1090 ha grote landgoed „Leuvenhorst” op de noordelijke Veluwe. Met deze aanwinst is in deze omgeving een aangesloten natuurmonument van meer dan 2000 ha ontstaan (incl. het Leuvenumse Bos en het Hulsthorster Zand).

Voorts kwamen in het bezit van de vereniging het Rechterense Veld bij Dalfsen (97 ha), Wijffelterbroek bij Weert (40 ha) en de Baartwijkse Overlaat bij Waalwijk (47 ha). Van de Dienst der Domeinen kreeg natuurmonumenten in erfpacht 273 ha van het Fochteloër Veen (op de grens van Friesland en Drenthe). Voor de aankoop van natuurmonumenten in 1977 bijna f 17 miljoen besteed, waarvoor subsidie werd verkregen van CRM en de provinciale besturen. De aankoop van „Leuvenhorst” werd mede mogelijk gemaakt door een bedrag

van f 1.320.000 uit de actie „Geef om de Natuur” van het Wereld Natuurfonds.

In het jaarverslag van de secretaris, mr. H. P. Gorter kritiseert deze het beleid van het kabinet-Den Uyl ter zake van de plannen met betrekking tot het beheer van landbouwgronden en natuurmonumenten (landschapsparken). Het jaarverslag: „Onze vereniging zou het ontoelaatbaar achten, dat de historisch gegroeide en zo succesvol uitgevoerde taak van de particuliere natuurbeschermingsorganisaties in toenemende mate door overheidsbemoeiing zou worden beknot”. Op een door Natuurmonumenten bij de vorige regering aangevraagd onderhoud heeft men twee jaar moeten wachten! En toen waren de regelingen waarover men wilde spreken al grotendeels getroffen.

Wat de financiën betreft: het boekjaar 1976/77 eindigde met een batig saldo van F. 70.477,- tegen een nadelig saldo van F. 335.981,- in het voorafgaande jaar. Op de lopende begroting wordt weer met een verlies rekening gehouden: ca. één miljoen gld.